

34. szám.

Dicsőség ma-
gasságban az
Istennek.

II. Félév.

s a földön bé-
keség a jó
akaratu embe-
reknek.
Luk. 2. 14.

KATHOLIKUS NÉPLAP.

Pest, 1856.

Augustus 20.

ÖRÖMHIR.

Már most teljes bizonyossággal tudósíthatjuk olvasóinkat, miszerint

Ő császári s apostoli királyi Fölsége

I. FERENCZ JÓZSEF

legkegyelmesebb fejedelmünk. több cs. kir. Fönséges Főherczeg kíséretében.

az esztergomi Főtemplomnak f. h. 31-én végbemenendő fölszente-
lésén jelen lesz.

Ő cs. s apost. kir. Fölsége f. hó 30-án 6 és 7 óra közt fog magán gözösön Esz-
tergomban megérkezni, s még az nap az összegyült egyházi s világi vendégeknek hódoló
tiszteletét legkegyelmesebben elfogadni.

Sz. István király élete.

Géza nagy-herceg, a magyarok ötödik fejedelme, keresztény nevének Saroltának imája s intelmei következtében megkereszteltetvén, arra fordítá figyelmét: mikép írhatná ki a bálványozást övéinek szívéből, és mikép állíthatna püspökségeket a szentegyház gyarapítására. Illy gyakori elmélkedései s tündősesei közt történt egyszer, hogy az isteni gondviselés malasztjánál fogva, egy éjjeli jelenet által megvizsgáltatott; t. i. egy gyönyörű tekintetű ifju jelent meg előtte, ki így szólott hozzá: „Békeség neked, Krisztus választottja! Bizzál, mert teljesedni fog ohajtásod. Nem

rád bízott ugyan, a miről gondolkodol: mert vérrrel fertőztetvék kezeid; de a tőled származandó fiu van az isteni gondviselés végzete szerint ezek elintézésére rendeltetve. Ez lesz az Úr választott királyainak egyike, ki a földi élet koronáját be fogja cserélni az örök életbelivel. — Az egyházi követségben hozzád küldendő férfit azonban fogadd tisztelettel.”

Fölébredvén a fejedelem, e jeleneten csudálkozék; és földre borulván, kiterjesztett karokkal, alázatos hállával imádkozott; magát, tartományát, és nemzendő fiát az Isten oltalmába ajánlván. — És ime nem sokára hírül hozák neki, hogy a cseh egyház főpapja, sz. Adalbert érkezik a magyar nép térítése s oktatására. — A fejedelem tehát kiindult Krisztus tanítványának illő fogadására; ki előtt kinyilatkoztatta, mikép az Úr őt rendkívüli jelenet által, egy fiúnak leendő születésével örvendezteté meg.

Azonban nem hallgathatjuk itt el azon jelenést is, mellyet az Isten kegyelme a szülés idejéhez közelítő nevének, Saroltának vizsgáltására is küldött. Ugyanis sz. István levita és első vértanu, diakoni öltözetben jelenék meg előtte; ki is ekképen kezdett szólani hozzá: „Asszony! bizzál az Urban; és légy bizonyos, hogy fiad születik, kit elsőben fog illetni e nemzetnél a korona és királyság. Nevezd őt nevemen” — Kinek midőn az asszony csudálkozva felel: „Ki vagy Úram? Hogyan hívnak?” „Én”, úgy mond, „István, első vértanu vagyok; a ki Krisztusért elsőben szenvedtem mártírságot.” E szavakra eltűnt. — És csakugyan Saroltának nem sokára fia születék. — Ezt sz. Adalbert püspök megkeresztelé; s a kereszttségben István nevet nyert.

Született pedig Esztergom városban; és királyi nevelésben részesítettet: atyja rá bizván mindjárt első ifjusága kezdetén a viselendő országlást. Ezek után elaggott korra jutván Géza, Urunk születésének 997-ik évében a mennyei boldogságra szenderült át.

Azonnal sz. István nagy buzgósággal kezdte az igazság igéjét terjeszteni; s gondoskodásának szenteleni tárgya az volt: miképen bírhatná valamennyi alattvalóit az egy Isten imáadására. Először is tehát a szomszéd tartományok népeivel békeségre lépett. De a minden jóságnak ellensége, ama régi csábító, hogy e szándékát felforgatná, belháborút támasztott ellene: t. i. a pogánysághoz szító alattvalói kezdék keresztény városait pusztítani, szolgálait üldözni, sőt még őt magát is gunnyal illetni. Ő tehát Isten kegyelme vezérletével kikelt ellenök; és csakugyan a diadalmas kereszt jelének oltalmával, az Isten anyjának, a bold. szüz Máriának érdemei által, sz. Márton püspök, és sz. György mártír zászlója alatt, a lázadók, vezéreik eleste után, nem sokára meghajolni kényszerültek: mire szent fogadása szerint, azon helyen, melly szenthegynek mondott, monostort kezdett építeni; azt birtokkal és minden bőséggel ellátván.

Minekutána ellenségeit legyőzte, mint Krisztus igaz bajnoka, az evangéliumi igazságokra fuggeszté figyelmét: alamiznával, és imádsággal töltvén idejét, és gyakran a szentegyház padolatára borulván, szándékának sikerét Isten akaratára bízta: mellynek szerencsés teljesítésére mindenféle küldött hírnokok, és levelek által egyházi férfiakat hívatott országába. — Mire, kivált a szerzetes-papok közül, sokan beköltözének; kik közt leginkább említésre méltók: Asztrik, Endre, és Benedek. — Asztrik apátot övéivel tisztelettel fogadván, a Vashegy tövében sz. Benedek tiszteletére monostort építettet.

Negyedik éve mult már atyja halála után, midőn Asztrik püspököt a romai székhez küldé, a szentséges pápát megkérni: mondana áldást a Pannonia vidékén fejledező zsenge kereszténységre. Ugyanazon időben Miczislav lengyel herceg is követeket küldött a romai szék főpapjához. S midőn immár a lengyel hercegnek küldendő korona készen volna, hírnök jelent meg éjjel látványban a pápa előtt, és monda neki: „Tudd meg, hogy a következő napnak első óráján ismeretlen nemzet követei érkeznek hozzád; tőled azon nemzet feje-

delme számára ajándékol királyi koronát, és apostoli áldást kérendők. Az általa készített koronát tehát addé tétovázás nélkül ama nemzet vezérének, kérelme szerint; mert tudd meg, hogy az a királyi név dicsőségével, eddig szerzett érdemeiért megilleti őtet. Az eláttásban kijelentett mód szerint tehát következő napon, a határozott órában eljutván Asztrik főpap a pápához, a szent vezér tetteit rendre kimutatá. Ezeket nagy örömmel hallván a pápa, mindazt, a mi kívántatott, kegyesen teljesíté; sőt azon fölül kettős keresztet is küldött neki apostolkodása jeléül. „Én”, ugy mond, „apostoli vagyok; de ő méltán Krisztus Apostola; ki által Krisztus annyi népet téríté magához.”

Asztrik főpap megnyervén mindent, a mit kért, nagy örömmel tért vissza honába; mire sz. István a királyi hatalomra, szent kenet által, a koronával szerencsésen meg is koronáztatott. Hogy pedig részese lenne az országglásban, amaz erkölcsi szelidsége miatt jámbor nevű Henrik romai császárnak testvérét, Gizelát vette nőül; kit szent kenet, és koronáztatás által országglóságnak rendelt.

Vala pedig a király valamint igazságos, egy ajtatos, és jótékony férfi: egyedül Istenben bizó, ki mind magát, mind pedig országát a szeplőtelen szűz Máriának, Isten anyjának védelmébe ajánlá. — Azonkívül Jerusalemben városában, a szerzeteseknek nemcsak monostort állított, hanem azt naponkinti élelmezéssel, örökség-, szőlőkkel is ellátta. Romában is sz. István vértanu tisztelére gazdag szerzetesházat alapított: azonkívül pedig házakat építtetett, szállásul az oda zarándokoló magyarok elfogadására. Nem különben Konstantinápolyban bámulatos alkotmányu egyházat építtetett; és Krisztus szegényeit irgalmas karokkal ápolgatta. Valahányszor valakinek betegsége tudtára esett, azonnal orvoság helyett, egy falat kenyert, almát, vagy illatos füvet küldött a betegnek; mire isteni könyörületesség követé a küldött ajándékot: és a beteg azonnal meggyógyult. — A nappali időt az országglási gondokra fordítá; az éj esendőségét pedig virrasztás-, és imádságra szentelte. Legnagyobb földi öröme telt sz. Imre fiában; kit naponkint Krisztusnak és az ő szűz szent Anyjának ajánlott. Szerzett egyszersmind számára egy könyvet, az erkölcsi nevelésről; mellyben nagy bölcseséggel adja elejbe oktatásait; intvén őtet, mint kelljen a kath. hitet fontartania, az egyházi kart védenie, a főpapi hivatali tisztelethen tartania. Azonban az isteni bölcseségnek megmérhetlen végzéseiszerint, sz. Imre herceg, 1031-ik évben fölcserélte a romlékony életet az örökkévalóval. Lelke az angyalok által vitették a mennyei palotába; mi egy szent életű görög kath. püspöknek, isteni ihletés által azon órában, mellyben megszűnt élni, tudtára adatott.

Nem sokára sz. István is betegségbe esett. Ekkor egyik az udvariak közül, estalkonyat felé merészen bement a kétes homályu szobába: azon bunós szándékkal, hogy a királyt mentéje alá rejtet kardjával megölje; de megbotolván, kardját kétségkívül isteni befolyásnál fogva elejté; melly földre esvén, megcsendült. Erre az orgyilkos földre rogyott; megvallá gonosz szándékát,

és bocsánatért esdett: és a király nagylelkűleg vétéségét megbocsátotta.

Végre sz. István méltó vala, Isten irgalmából, százsoros jutalom-koszorujának elvételére; s midőn nem kétté, hogy közel van napjainakvégéhez, egybehívátá a püspököket a főbb udvariakkal együtt; intvén őket az igaz hit fontartására, s a kereszténység zsenge ültetvényének megőrzésére. — Ez intelmek után kezeit, és szeméit az egekre emelvén, így kiáltott föl: „Mennyei királyné, megváltásunk dicső eszközlője! pártfogásod alá legyen bízva végső esdeklésemmel az anyaszentegyház, ennek püspökei, s egyházzolgái, az ország, a honnagyk, az egész néppel együtt.” Kiktől végbucstul véve, „kezeidbe ajánlom, ugymond, az én lelkemet” — Azalatt folderült Nagy-Boldogasszony napja; s midőn a szent király fölvette az utolsó szentségét, jámbor lelkét, Urunk Jézus Krisztus testével és vérével fölkészülten, átadá 1038-ik évben a szűz Anyának, és a szent angyaloknak: hogy azt a mennyei boldogság örök nyugalma alá kísérik. A halotti tisztelkedésre nagy sokaság tódult össze Pannónia minden vidékéről: s teste a királyi szék helyére, Fejérvár városába vitették.

A sz. Jobb csudálatos fölfedezése.

Negyvenöt év elfolyta után a romai sz. szék rendelete szerint, egy apostoli írásban meghagyatott, hogy azok testei vétessenek föl, a kik Pannoniában a keresztény hitet oktatásuk által terjesztették. Sz. László király, ki az időben országglott, összegyűjté a püspököket, és fő urakat: kikkel értekezvén, harmadnap közzös böjtöt rendelt. De miután harmadnapig, fáradsatlan erőködéssel igyekvén a sz. testet fölemelni, az semikép sem vala helyéből kimozdítható. Ekkor egy sz. életű apácza, kinek neve Charitas vala, mennyei jelentés után tudósítá a királyt, hogy minden fáradság hasztalan lenne mindaddig, valámig Salamon, fogságától fölmentetve, szabadsággal nem ajándékoztatik meg. Ennek tehát a fogságból kivezetetése, és a harmadnap böjtnek ismétlése után, ama nagy kő, melly a koporsóra nehézkedék, olly könnyen hengerített le róla, mintha csak sulya sem volt volna. — Legott mennyei csudajelek tölték be a templomot: mivel ime, egy 12 éves inaszakadt ifju azonnal visszanyerte tagjainak épességét; egy más, 7 éves gyermek, ki születése óta szeszszugorodott, és mindaddig csak négy-kézlab csuszhatott a sz. tetemeknél helyesen kezdé járni.

Megvirradván azon nap, melly a Nagy-Boldogasszony ünnepe után ötödik vala, a király, püspökök, honnagyk, és jámbor hívek összesereglettek; azután elmozdított a padolatból kiálló márvány-tábla, s lementek a sirig. A koporsó maga tele volt kevésse vöröses, és mintegy olajjal elegyített vízzel; ebben, mint egy olvasztott balzsamban usztak a drága tetemek: mellyek tiszta gyolesba szedetvén, sokáig keresték ama gyürüt, melly a sz. király jobbára tetetett; és mivel rá nem akadtak, a király parancsából ezüst kupákba kezdék töltögetni azon vízzel, hogy a gyürüt annál biztosabban meglelhessék. Azonban minél több nedvet ürítének ki, a koporsó csudálatosképen annál inkább

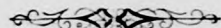
fejedelem jeles erényeit, és az egész világ előtt ismeretes s magasztos tulajdonait folhozni; nem azon örök hálára kötelező jötteit elősorolni, melyekben már eddig is, mind szellemi, mind anyagi tekintetben alattvalóit, részesíteni kegyeskedett; hiszen mindenki előtt tudják s friss emlékezetben vannak; csakannyit legyen még is szabad mondanom, hogy általa már eddig is a birodalom minden népei szellemileg egy mint anyagilag annyit nyertek, a mennyit reményleni alig lehetett.

És ime, ezen jeles, nagy és hatalmas fejedelem születése emléknepjára tesz figyelmesekké augustus tizenhatszadika, s mintegy folhívja a birodalom minden népeit, hogy azt kellően megünnepelni el ne mulasztják. — Erre figyelmeztetem hát én is e lapok érdemes olvasóit, és minden lelkes honfit; folhíván őket, hogy ezen napot a lehető legdicsőbben megülni törekedjenek, bebizonyítván ez által azon hálás tisztelőket és mély hódolatukat, mellyel viseltetnek azon fejedelem iránt, ki mindenkor, és mindenben alattvalóinak jólétét, és boldogítását tuzte ki teendőinek legfőbb irányául, és annak kivitelében semmi munkát nem sokkal, semmi terhet nem ismer. — De hát hogyan ünnepeljük meg e napot legméltóbban, s legdicsőbben? Talán lakomákat rendezünk, erőnk és tehetségünk megfeszítésével? talán tánczvigalmakkal, zene concertekkel töltjük a napot és éjet, mértékellen eszemiszom közt? talán világításokat, tüzi játékokat készítessünk költség pazarlással? Távól legyen: hiszen ezeket maga, a kozjóra törekvő nagy fejedelem se kívánja; sőt a tapasztalás bizonyításaként mellőzni óhajlja; de mint mulékony vigalmak az unnepej emléke fenntartására, nemis czélszerűek, se nem alkalmasok, és inkább károsak, mint hasznosak. — Én tehát oda nyilatkozom: ünnepeljük meg augustus tizenhatszadikát, mint azt a kereszténység igényli, egyház és polgárilag ajtatos-sággal, és jótékonsággal. — Igen; egyháziilag ajtatos-sággal: hálaimákat bocsátván a királyok királyához, ki dicsően uralkodó fejedelmünk személyében a birodalmat és hont megáldotta; őt a vallásosság példányául, és a religio támaszául rendelte, és alattvalóinak valódi jólétét általa eszközölni akarja; és kérjük buzgó szívvél: hogy irgalmas szeméit róla el ne fordítsa, örökdjék folotte élte minden perczeiben, tanácsolja országos aggodalmaiban; vezérelje intézkedéseiben; gyamolítsa czéljainak üdvös kivitelében. Kérjük egész alázattal: hogy a bölcsesség lelkét meg ne vonja föle; áldott érzékeny szívet meg ne keményítse; az igazságnak legyen győzhetetlen hőse. — Könyörögjünk szívünk egész hevével: hogy tartsa meg őt, szent neve dicsőítésére, a religio ékességére, az uralkodó császári ház dicsőére, a birodalom és hon javára a legboldogabb legdicsőbb állapotban az élet lehető leghoszabb koráig s neve áldásban legyen, és maradjon mind örökon örök-ké. — Ezen ajtatos unnepejyre pedig valamint a sziv legnemesb tulajdona a hála kötelez minden jó hazafit, úgy arra a keresztény vallás is folhívja hű követőit, szivokra kötvén, hogy mindenek előtt imádkozzanak a fejedelemért, hogy nyugalmas és csendes életök legyen; hogy így alattvalóik anyagi és szellemi jólétét is előmozdítani képesek legyenek. Midőn hát e napon az

Ur házába hívó harangok megkondulnak, s mintegy folhívólag hangoztatják fuleitekben: Jertek imádni az Urat, jelenjetekek ott meg alázatos hálaadó szívvél; boruljatok le sz. oltára zsámolánál, és bemutatván dicső fejedelmünkért a vérontás nélküli sz. mise áldozatot, imádkozzunk hoszszu, boldog, és dicső uralkodásaért.

De ünnepeljük meg ezen napot polgárilag is „jótékonsággal.“ pedig ne páráként hamar elenyésző, hanem állandó és maradandó olly jótékonsággal, melly a fejedelem tekintélyéhez méltó, a honra hasznos és magasztos, a honfiakra nézve pedig nagyszerű, dicső, és még is nagy áldozat nélkül teljesíthető legyen. — Igen szép terv ez, gondolják sokan magokban, és kérdik: mellyik hát ezen jótékonság? Több neműt lehetne folhozni, melly valamint a nemzetre dicsőséget árasztana, ugy a hon jólétét előmozdítná, és biztosítaná. — Én lelkem sugallatát követve, s keblem hő vágyát nyilvánítva, azt mondom: határozzuk el magunkat Urunk s fejedelmünk születésére emlékeztető napon „magtárak alapítására.“ honnan a szükség idején, kikerülve mind a drágaság nyomasztó terhét, mind az uszorások szivtelen zsarolásait, kellő segedelemben részesítesse nek a szükséggel küzdő polgártársak a szeretet, és igazság mértéke szerint; és ez által polgárilag legfényesebb unnepet fogunk rendezni és ülni. — Alig hiszem, hogy találkoznék valaki, ki e tervet ne helyeselné még akkor is, ha annak kivitelét talán némi nehézségekkel összefuzve látná és találná, megemlékeztvén, hogy a közjólét nagyvolta áldozatot igényel; ezen áldozat pedig a jelen tervre nézve nem olly legyőzhetetlen nagy, mint talán némelleyek előtt feltűnik. — Ime a jó Isten meghallgatta könyörgésünket, megáldotta földjeinket, és gyümölcsözőkké tette azokat. Elmúlt az aratás ideje; örömtelve gyűjték a gazdák a kévéket csüreikbe, innen a tiszta magot magtáraikba; — áldozék hát mindenki tehetsége szerint az aratás gyümölcséből a közjólét kijelölt alapjához, a községi magtárakba most és évenként mindaddig, mig azt az alap biztossága igényli. — Ezen csekély áldozatra pedig határozzuk el magunkat Urunk és fejedelmünk születésére emlékeztető augustus 18-án, és ez által fogjuk legméltóbban azt megdicsőíteni, legfényesebben megünnepelni. Ez által teendünk fejedelmünknek is legkedvesebb áldozatot, kinek minden törekvése alattvalóinak jóléte, a birodalom és hon folvirágzása. — A terv létesítésére pedig legnagyobb hatással lehetnek a lelkészek és községek előljárói. A lelkészek ajánlás, folvilágosítás, osztónzés által, mellyek az akaratot készsége fokozzák. A községek előljárói pedig a kezelés tisztasága, és pontossága által, mellyek a bizalmat erősítik, és a megkezdett tervet létrehozni, s megalapítani elősegítik. — Illy jószándéku akarat és tevékenység mellett a sikerről nem lehet kételkedni. — Addig is lelkem mélyéből sohajtom: Boldogító magtárak, üssön a ti órátok a nép közös javára.

V ezerle Gáspár.

Ellencinknek megbocsátani a legnagyobb s legnemesebb tett.

Egy atya világba küldé három fiát, azon ígérettel, hogy visszatérőkör azt, ki a legnemesebb tettel vitte véghez, gazdagon megjutalmazandja. A fiuk eltávoztak. A mint az apai házhoz visszatértek, mindenik tudott egy-egy nemes tettet fölhozni, s bizonyosnak tartá magát a jutalomra. A legidősb mondá, hogy egy szegény ember kunyhójában, melyben ragályos vész uralkodott, az atya és anya beteg feküdt, és három éhes és elhagyatott gyermek kenyérré rimázkodott, mint betegápoló szolgált és a család fölsegülésére mindenét föláldozá. — Az atya dicséretkel halmozá el ezen tettel és karjaiba zárta fiát. A másik elbeszélte, hogy egy égő házból saját élete veszedelmével egy gyermeket ragadott ki, és eltűnt, hogy szülői háláját kikerülje. — Az atya nem tudott elég szavakat találni e nemes tett dicséretében. Most a legifjabbra került a sor, és ez mondá, hogy egy magas vizesés közelében egyik ellenségét csolnakban aludni látta: hanem a csolnak feloldozódott és nagy sebességgel az iszonyu vizesesnek tartott. Néhány perc, és a csolnak az alvóval együtt a mélységbe zuhan! Támadt folytatá a fiu ugyan e gondolat bennem: im e ellenséged, hadd veszzsen el! de elfojtam azt magamban, és az Üdvözítő e szavai szerint: tegyetek jót azokkal, kik gyűlölnék titeket meg: ragadám erős kézzel a csolnakot, kihuztam a partra, és ellenemet a bizonyos haláltól megmentém. A mint az atya ezt hallá, elfelejté első fiát és szóla ennek: Téged illet a jutalom, mert te vitted végbe a legnagyobb s legnemesebb tettet! Így szóland Isten egykor mindazokhoz, kik ellenségeikkel jót cselekedtenek.

Szent Lant.

L.

Midőn lefekszem és újra fölkelek,
Én Istenem, mindig rád gondolok!
Elöttem a hajnal sugarain,
S az éjhomályban képed mosolyog;
Az álom is csak akkor édes álom:
Ha benne Istenséged fölhalálom.

Eszembe jutsz, ha éjjél idején
A tornyok mélabus órája üt,
Eszembe jutsz, ha a nap közepén
A déli napnak forró lángja süt;
Ha nem volnál megörülnek ez eszmén,
S örülten is téged keresne elmém!

LI.

Téged szeretlek, menny és föld Ura!
Téged szeretlek egyes-egyedül!
E szóba, mint tengerbe a folyam, —
Minden más érzés akként összegyűl;
Ha Tégedet tán nem szerethetnélek:
Nem volna lelkemen az isten-bélyeg;

Vágyam, reményem koronája vagy,
Szerelmem tárgya, — lelki vőlegény;
Szent képedet, mint gyöngyöt a tenger,
Bent őrzöm a kebelnek rejtékén,
S mint koszoruját tartja a fesület, —
Akként fűződik érzésem körüléd!

LII.

Virággal, gyepvel bársonyozott mezőben
Szent andalgásban töltöm éjelem;
Elhallgatott s lenyugvók minden élő,
Tán egy bogárka sines ébren velem?
Csak egy-egy szép csillag futása készlet,
Azt hinnem — hogy nem halt ki a természet.

Az a borzasztó némaság, az a csend,
Az a kétségbeejtő ünnepegy, —
Melly hallgatag szentsége által rettent,
Oh még is milyen érthetön beszél! —
E némaságban én előttem eddig:
Isten legékebb szólása rejlik!

LIII.

Nem látlak én, de még is, mintha ott,
A hold ezüst fényében rezgene,
S egész világot átölelni szállna
Mindenhatóságodnak szelleme;
És mintha a röpülő képzelet
Ott látna — a csillagrendszer felett!

Ki tartja össze illy csodásan e
Roppant gép: a föld, és ég sarkait?
Ki méri meg (hogy szét ne zuzza mind)
A bujdosónak vészes útjait?
Ki az, ki mindent olly bölésen vezet?
Az, Isten, a te szentséges kezéd!!

Pajer Antal.

Roma és London.

Az ipar óriás lépésekkeli haladása, mint századunk legszébb viránya, mindennütt legnagyobb dicséretekkel halmoztatik el; az emberek a világ legféltreesebb részeiből bordják össze iparszüleményeiket, hogy munkás hangya-szorgalmuk csodás fönsége, csillogó üvegpalatokban fényes műkiállításá varázsoltassék. — Mi, a jelen ipar-szorgalmat, hangyaszorgalomnak neveztük el; nem is ok nélkül, mert igen hasonlít ama férgek fáradhatlan, és nyugtalan összevissza zavart futkosásához, midőn sokszor gyilkosan egymásra ütvén, egymást fölfalják; — továbbá az is előjel gyanánt tünik fel előttünk, hogy ezen iparszülemények kiállításai rendszeren üveg-palatokban rendeztetnek; mi első tekintetre már arra emlékeztet, hogy a jelenkori ipar tulajdonképen nem igen bír egészséges természeti étellel, hanem csak üvegházi plánta az. — Egy futó pillantást vetvén a nagyszerű ipar következményeire, önkéntelenül is eszünkbe jutnak az egyiptomi gulák (pyramisok), melyeket véres izzadsággal építének a szegényszidók. — Igen is, való, hogy korunk ipara kevély disznóvény, de minden illat nélkül, melynek belsejében féreg rágódik — az éhes proletárság. — Dicsérjük Angolhon és Belgium gyári iparát, és tekintetbe nem vesszük az éhező szegénység csoportjait, kik ezen iparnak áldozatul estek. Rágalmazzák ócsárolják olaszhon állapotját, mint illyent, mely nem egyenlő lépéseket tart az idő követelményeivel: beszélnek az egyházi status alattvalóinak szerencsétlen és majd elviselhetlen állapotjáról, és pedig többnyire Angolországban. Azonban mi azt véljük,

hogy a türethető lételnek első föltétele valamely állam polgárait illetőleg, és földi jömlétek legfőbb föladata abban áll, hogy mindnyájoknak legyen mit enniök, hogy az éhség ösmeretlen legyen előttök. — Mert mit használnak az ipar — és tudományok minden haladására? — mit, a legszabályszerűbb, és legrendesebb törvénykiszolgáltatás, mit használnak a legszebb és legszabadelműbb intézmények, ha a társadalom nagyobb része mind a mellett éheznek? — Nem sajátlagos látvány-e, midőn az éhséget ugyanazon fokban nőni látjuk, melyben a nyugtalan ipar halad? — Nem világos figyelmzetetés-e ez, nem élő, rettenetes bizonyítványa-e a szoltárnok eme szavainak: (zsolt 126.) „Ha csak Isten nem építi a házat: hiájában dolgoznak rajta, kik azt építik Ha csak Isten nem őrzi a várost, hiájában vigyáz, ki azt őrzi.” — Mostani ipar-államok megvető vállonitással nézik Olaszhon állapotját: — nem lesz hát fölösleges, ha összehasonlítást teszünk ez egyházi status és Angolhon alattvalóinak jömléte közt. — A szard minister „Massimo d'Azeglio” bizonyára minden gyanu fölötti tanu, nyiltan bevallotta: hogy a romai lakosság, sok más város lakosságával ellenkezőleg, mítsem tud az éhségről. — Ki sem tagadhatja ezen állapot előnyösségét. A szabadság és előhaladásnak egyik föltétele az, hogy a népből senki ne szenvedjen szükségét az élet föntartásában. Ezen tekintetben pedig az europai birodalmak közül egyiknek lakói sem dicsekedhetnek inkább, mint az egyház statuséi. Kérdezd a legszegényebb olasztól: valjon tudja-e, mit tesz éhezni? s ő őszintén bevallandja, hogy éhséget soha sem szenvedett. A mi pedig általában az olaszokról áll, azt kiválólag a romaiakról mondhatni. Igaz ugyan, hogy koldusok, kik alamizsnából élnek, itt is mint mindenütt, elég nagy számmal találhatunk: azonban a gyötrő éhséget nem ismerik, sőt állapotjokhoz képest mindennel bőven ellátva. Nem is tagadjuk, hogy más városokban is vannak koldusok, kik mások könyörületét önhasznukra kizsákmányolva, a koldulásból mesterségetznek, s az ekként bőven összegyűjtött alamizsnából elég kényelmesen élnek, szükségét épen nem szenvedt: mindazáltal ezen kedvezőbb állapotú koldusokon kívül vannak ezren, kiknek szerencsétlensége nagy, szükségük kielégíthetetlen, szenvedésök kimondhatlan. Ilyenek ninesenek Rómában, s hogy ninesenek, arról a segélynyújtásban találékony keresztény szeretet számos ápoló, s jótékony intézetnek alapítása s föntartása által gondoskodott. — Szavaink bebizonyítására a főbb jótékony intézetek közül néhányat fölsorolunk:

A sz. gallai hospitiumban, szállodában, Roma férfiszegényei, kik labkért fizetni nem képesek, s az egész napot utcákon s piacokon töltvén, estve nem tudják, hová hajtsák le árva fejüket, mert rendes lakásaik ninesenek, nem különben a szegényebb idegenek, s vándorlók találnak tiszta s kényelmes lakhelyet. A szegény asszonyokat, s leányokat a st. luigi-i hospitium látja el. A mai korban olly gyakori, főleg, a kisebb kereskedőkre nyomasztólag ható pénzüszükség káros hatásainak enyhítésére itt vana „Monte di pietá” a nyilvános zálogház, a hol kisebb kölcsönök igen mérsékelt kamat mellett, sőt a szegénység és szerencsétlenség bebizonyítottán, minden kamat nélkül is adtnak. Van Rómában egy, a régi századokban jámbor pápák által alapított, s később V. Sixtus és VIII. Kelemen pápák által nagyobbított különféle előnyökkel fölrüházott intézet, melynek föladata, egészséges és erőtéljes szegényeknek munkát szerezni. Rendszerint 1000 munkást foglalkodtat ezen intézet, mely czéla évenként 500,000 scudi utalványoztatik az állami pénztárból. Hasonló szervezetű, a szegények perzselje nevű intézet, melyet tizenharmadik században X. Gergely pápa alapított, s azt XVII. században XII. Jncze nagyobbított. A szegények perselyéből havonként osztatnak ki nagyobb összegek. Van még egy segélyző bizottmány is, melyet 1826-ban XII. Leo nevezett ki, mely a többi pápától megerősítve s állandósítva évenként összesen 18,000 szegény részint rendes, részint rendkívüli segélyzésben részesít; ezen intézetnek alapítvány-jövedelme évenként 1000 scudi, az állami pénztárból pedig évenként 12000 scudi,

utalványoztatik. Időközben állami fölügyelet alatt sorsjátékok is rendeztetnek, melyeknek jövedelme egészen az ügyefogyottak segélyzésére fordittatik. Már XIV. Benedek rendelte, hogy az államjövedelmek egy része a szegények javára szolgáljon. Van azonfölül a „Dataria” hivatalosztály mellett egy segélyzési pénztár, melyből évenként 20,000 scudi osztatik ki, főleg a hónapok elején s nagyobb egyházi ünnepek alkalmával; ilyen a havi segélyző pénztár is, melynek évi kiadása 48,000 scudi. Az állami kinestár hivatalában havi rendes, és rendkívüli segélyzésekre, főleg szegényebb hivatalnokok özvegyei s árváira évenként 41,000 scudi fordittatik; ezenfölül a pápai paloták Major-domus-a a szentséges atyának nevében házi szegényeknek 6000 scudit oszt ki. A nyilvános hivataloknak ezen nemes megadóztatása divatozik Rómában. A mennyei irlalomról nevezett testvérelet 3000 scudit ad évenként elszegényedett középosztályuaknak, míg a papok pénztárából a szegényebb papok naponként 15 bajocot (18 p. kr.) kapnak. A sacconi-k emberszeretete s áldozatkészsége ismeretes. Van az örök városban testvérelet, melynek czéla szegénysorsu szüzeket férjhez adni; az egyik évenként 2000 scudit, a másik 400 hajadonra árasztván jótékonyosságát, 26000 scudit fordít e czéla. (Egy scudi romano = 2 ft. 6 pkr.) — A sorsjátékkal összekötött leánysegélyzésipénztár mult évben 250 szerencsés házasságot létesített és segélyzett. Ide tartozik még azon három intézet, melyek kizárólag a szegények fölségelésére alapítva: ugymint: sz. Ivónak még a XVI. században alapított és XIII. Benedek által megerősített s nagyobbított testvérelete, melynek föladata a szegények peres ügyeiből származó költségek födözése. — Az Amadori-alapítvány hasonló föladattal, és sz. Jeromos testvérelete, mely 1519-ben Medici Julius bíbornok által alapítottán, az özvegyek s árvák jogait védelmezi. — A jótékony intézetekhez tartoznak még a különféle kórházak, melyek Rómának minden külvárosában nagy számmal találhatunk. Csak a legnagyobb kórházak fölsorolására szorítkozunk. Ezek legtöbbször nemzetségbeliek, s gazdagon ellátva, ugymint: lombardiai, florentini, luccai, spanyol, portugál, német és lengyel kórházak. A katonaság számára három nagyszerű kóroda létezik. Végre megemlítjük, hogy három testvérelet: a pápai segélyzőké, az irlalmas szüzeké és az állhatatos társaké a szegény betegeket saját lakikban s az idegeneket a szállodákban fölkeresik, hogy őket a szükséges segélyben részesítsék. —

Vessünk most egy-egy szempillantást Londonra, a mostani ipar- és tőkés gazdagság ama gyűlpontjára, és tekintsük meg ez anyagi haladás fővárosa szegényeinek állapotját. Követni fogjuk „Morning Chronicle” című gyanutlan újsági lap tudósításait: melyben egy napnak következő hivatalos uton szerzett adatokon alapult esetelése (leírása) olvasható vala:

„Az éj közelg, elnémul az utcákon a zsbongás, és a koresmákból utcákra tódulnak piszkos, ringyrongy vendégek: e percekben London valami ünneplés szint vesz föl. A kertek sövényei —, a hidak mellék falai alól, és a vásári bódékból nyomul, tolong a hajléktalan, kényértelen, és félmeztelen szerencsétlenek egész serege: a paloták előcsarnokai alatt, és a házak oszlopsikátorain leguggolva hevernek szegény és félmeztelen gyermekek, kik nappal annyit sem koldulhattak ki, hogy a legalábbvaló éjjeli szállásbért is kifizethessék; mások tovább mennek keresni nyughelyet, hol fölig fagyott tagjaikat megmelegíthessék; s az utcákon még mindig zavartatik a csend nyomorult, kiaszott koldus számtalan csoportja által, kik egy egy éjjelbortól darabka kenyeret kiesikarni reménylenek. Azalatt másutt ezer mezezer fiatal álom, betegség, hideg, és éhség ellen küzködik. — Hiába kopog azon idő alatt a roskadozó öreg munkaházak — mint utolsó reménye kapuira. — Azalatt férfiak és asszonyok egyaránt halnak éhség miatt, vagy éltöknek véget vetnek, hogy minnél hamarabb szabaduljanak ki az éhség kínjaitól. Az alatt örömmel nézik az anyák kisdud gyer-

mekeik halálát, mely véget veteend minden kin és szenvedésnek. —

Igen is London tekintete valóban ünnepi, midőn az éhség játékát üzve, a férfiak-, és asszonyokat az Aristocratiá palotáinak tornácain egyaránt öldökl! —

Falusi levelek.

II.

Ura J. K.! Kedves Szerkesztő-barátom! Megint megjöttem. Olyan vagyok mint a jó atyafi, ki napjában kétszer is meglátogatja rokonát; csak hogy ezt a vérség és szokás köti társához, engem pedig a rokonlélek fűz Önhöz. Egy elvet követünk, egy célra törekszünk. Elvünk: nyilván van vallani, mit a Megváltó hirdetett; célunk: a közérkölcseiség és így a boldogságnak is előmozdítása.

Alig tudom, hol kezdjem, annyi a mondanivalóm! A multkor egy társaságban valék és vitákoztunk a felett: vajjon miből lehet leginkább a népek javulását megtudni? ... A többek közt egyik barátom azt állítja: ha a templomot szorgalmatosan látogatja s áldozatokat hoz. Ez hévmérvője szivbeli buzgóságának, vallásosságának.

„En nem elégem, mondá a másik, nekem több kell; mert a felhozott indok merő szokás is lehet. Nézetem szerint akkor javul a nép: ha a mondottak mellett tart az iskolára, paplakra, sőt középületekre. Ez által ugyan az anyagi jólét szeretetét árulja el leginkább, de mellette nemes büszkeséget is, mit én a népből szeretek.”

„Mind kevés! szökölt fel a harmadik, a népjavulásnak biztos óramutatója: ha a káromkodással kezd felhagyni, mert ez nyilvános botrány és egyuttal szemtelenség, a törvénynek lábbal tapodása. — ha a koresma kezd ürülni, gyűrűlni vendégekben, ha a lopás és kártevés megszűnik; míg e durvább bűnök ki nem irtatnak, addig a javulásról szó sem lehet. A gyarlóság közös mindnyájunkkal; de a neveztem vétek megátalkodott szívre mutatnak, ez pedig a jónak, közérkölcseiségnek, épen ellenese.”

Hosszan vitákoztunk. En a fokozatos javulást hiszem legezészerűbbnek a közérkölcseiség előmozdítására, azért örömmel veszem, ha a nép annyira haladott már előre, hogy szándéka a külsőkben nyilatkozik: áldozatok a hozarra, mi sz. hitét illeti. Hadd említsek fel az életből egy példát.

Kis-Szekelyről szökölok. Egy éve mult, hogy e helység lelkipásztora vagyok. Megvallom őszintén, sokat találtam, mi nézetimmel meg nem egyezett és azért hozzáfogtam kötelességem teljesítéséhez és híveim diéséretére legyen mondvá, szép előmenetelnek örvendheték rövid idő múlva, mert készséges népre találtam bennök a jónak elfogadására; azonban e készségből még korántsem akarom a javulást, erkölcsi haladást következtetni. halványan ébredő hajnai: fény és, mely csak reményt ad a bekövetkező derült napra s nem egyéb; annyit azonban mondhatok, hogy a küljelek szépen mutatkoznak.

Legelőbb is hadd szököljak jeles alkotásu templomunkról, mely egy országhírű alapítványból épült, azonban fentartási alapítvány nélkül, és így, mit a nemes lélek alkotott, azt a hívek buzgósága köteles fentartani, megmeneteni az enyészet vészes karjaiból. Ez arányos és jó ízléssel épült templom 1821-ben adatott át közajátosságra a népek és azóta diéséri benne az Urat, áldván őt, ki e hajlékot lakhelyül elfogadni méltoztatott. Elzenghetjük azóta:

„Légy üdvöz, hát Sion diéső leánya!
Az Úr, az Isten szent hajléka vagy;
Ó fog tebenned lakni már ezentúl,
Te fényed, ékességed vajmi nagy!
Jézus jelen van, él oltáridon,
A bor s kenyér színében ő vagyon.”

Azonban a lefolyt harmincz és néhány év alatt pusztulásnak indult, mert közönyös vala iránta az, kinek érdekében feküdt vala a folytonos és kitartó gondnoki felügyelés. — A nép nem tudta eléggé becsülni az adományt; de legyen hála Istennek! az ősi buzgalom felébredt a keblekben és áldozatkészséggel siettek a hívek adományfilléreiket az Ur oltárára letenni, hogy a mi az ajkon zeng, a fény és ékesség a valóságban is mutatkozzék. Azért felajánlván munkásságát, ölfahordási s favágási díját, nekem mint lelkipásztorunknak: 388 ft. 17 krt. pp. kézbesített közakarattal, melyből aztán, hozzájárulván a készpénzbeni készlet a templom pénztárából felsőbbi engedély mellett, templomunk belső tisztaságát s fénye kikerült. Még vissza van a külső s hiányzik a sudár tornyon az óra, mihez azonban szinte biztos a remény, miután az ajánlat az előjáróktól a nép nevében erre is megtörtént. Ezenfelül az utszélien keresztet kijavítottak, részint újra festettek szinte híveim által. Mindez buzgóságra mutat és arra, hogy az Urnak lelke működik közöttünk és áldását adja fáradozásunkra, törekvéseinkre.

Diéséretes készséggel van népem, mások buzditó példájára hozom fel, abban, mi lelkipásztorának hajlékát illeti, ez is egy idő óta más alakot öltött; épített néhány év előtt iskolát is, de itt a jobb ízlés hiányzott, miután a hasznos a széppel nincs egyesítve; mint különálló épület a mesteri lak udvarában áll eldugva, elrejtve, mintha nem a szabadnak, hanem a szolgálónak volna szököltte, holott édes házában a kath. intézetek nyílt homlokkal tekinthetnek az átmenőre. Idővel ezen is segítve lesz. Hiába! a népek vezető kell és szerencsés, ha Isten neki ilyeneket rendel, vagy hajlandó ezek szavára figyelni.

Hétköznapi s vasárnapi iskolánk rendes; a gyermekek szorgalmatosan jelennek meg. Azonban bevalom őszintén, itt is van hanyag szököl, ki munkára honn fogja gyermekét, nem gondolván meg, hogy a csekély segítség, mire a gyermeki erő képes, korántsem ér fel a vesztésséggel, mely neki a hanyagság által okoztatott. Igaz marad: a mai kis haszon, a holnap nagy vesztéséget nem ulti helyre; ki rosszul vet, rosszul arat.

Még valamit. Nálunk az elkülönzés megtörtént már néhány év előtt és épen ebben fekszik az én bajom; mert a község nem gondoskodott egyezkedés útján az urasággal; hogy a templom fentartására szükséges földalapítvány a közlegelőből kihasítassék, holott ez felette üdvös és a községet nagy gondoktól menti fel, ugy szinte nincs iskola-alapítvány. Magam ügyéről mint érdekelt fél hallgatok. Csak azon boldog remény nyugtat meg e részben: hogy a volt földes ur olly nemes lelkeletű s kegyes, hogy mindezt folyamodás útján eszközölhetni reménylem. —

Visszatérek, honnan kiindultam és kérdem: a felhozottak nem biztos jelenségek e arra, hogy Kis-Szekely a haladás és javulás ösvényén van? Ugy van, biztos a remény Isten segítségével, hogy ma-holnap még az is mind, mi közöttte meghonosult és nem válik becsületére, diéséretére, mint az árnyék a felsötő nap elől elenyészik, és nép lesz az Urnak szíve szerint; nép, melyre büszkén mutathatni, a szorgalmat vallásossággal egyesítvén az.

Vitákozásunk részletekre tért. En a szöt legelőbb is a magánlegeltetésre fordítam, melyről örökké azt hangoztatom, mint a híres romai: „én pedig azt tartom: karthagó romboltassék szöt”. „a magánlegeltetés tiltassék meg a legszigorubbán.” Mert ama híres város nem vala veszélyesebb Romára, mint e kihágás és átkos szokás a jó erkölcsökre.

Egyik azt mondá: kívánatos, de nem kivihető teljesen, míg az ellenörködés a helybeli előjáróságra bizatik, mert bíró uram szint ugy, mint eskütt uraimék is gyakoroltatták ezt. S ebben fekszik valami, mert ritka eset, hogy a tolvajt tolvaj adja fel a bíróságnak bünhödésre; inkább simítja, takarja a czinkostárs vétségét. Segítve lenne a dolgon, ha a magánlegeltetés átkos következményei miatt a világi hatóság által bünnek bélyegeztetnék és hasonlóvá tétetnék előtte a tolvajlással, lopással, minek elkövetőjét uton-uttfé-

len elfogni szabad és az igazságnak kiszolgáltatni. E megrogzött szokás hazánkban megérdemelné az eljárását, a törvényeknek egész szigorúságát; mert lehet-e valami botrányosabbat gondolni, mint midőn a hívek serege imakönyvvel kezében Isten házába iparkodik, látni betyár sühedereket ostorral kezökben az ökröket párosával, négyesével a mezőre ki, vagy pedig hazafelé terelgetni, kinek éppen hogyan tetszik?! Lehetetlen, hogy fel ne háborodjék a jobb érzet és veszszen ne mondjon e kihágásra! Hányan harszognak ellene! nyalábbal a tiltó rendelet! és egyre tart, egyre úzi játékat a magánlegeltetők által a sátán. A botrány mellett minő balfogalom! A szombat délutánt megüli a nép, külső munkáját megszünteti s csak házkörül dolgozik, sok esetben ezt sem; de a helyett, hogy litániára menne, egy pár buzgó fohászt bocsátana a mindenké Urához, fentartójához, hogy ő vagyónát, különösen vetéseit megőrizni kegyeskedjék, mi okból a szombatdélutánt üli, neki ereszi barmait és gyermekeit által magánlegelteti, s pedig éppen ott, hol a kártevés ugyszólván elkerülhetlen: rétek, kukoriczák, moharok mellett. Valóban az ember kételkedni kénytelen: vajlon él-e Jézus hite közöttük, mely a felebaráti szeretetet törvényeinek másodikává emelte?! A kártevés a legnagyobb szeretetlenség a földön; titkos rablás ez, melly ellen nincs védőszer.

Nem csak szombat délután, de vasárnap-hajnalban is láthatni elszórtan a határon a magánlegeltetőket; völgyekben, földszarkokban bujkálnak mint a rossz lelkiismeret és végig úzik a barmot a legszebb gyöngvetéseken, moharokon, kukoriczákban; a barom tépi, szagatja gyorsan, mert ostoros áll utána, többet elront, mint fölemeszt. Ez aztán megülése a vasár- és ünnepnapnak! „Megemlékezzél róla: hogy ünnepeket szentelj”, mondá maga az Ur és pedig dörgés és villámlás között. Az éji legeltetésekről nem is akarok szólni. Irva van: a gonosz keresi a sötétséget, hogy tettei napfényre ne jöjjenek! „Felnyitod Uram a te kezeidet és betöltesz minden némű állapotokat áldásiddal”, imádkozza a jámbor keresztény és várja bizalommal Istennek áldásait; de a magánlegeltető elrabolja előle, megrongálja a gabonát, fogyasztja vetéseit, élelmét, takarmányát tönkre teszi — magának az áldástadó Istennek akar gátot vetni, hogy ő bőségét ne árasztassa reánk. Nem aljas főreg-e a kártevő, magánlegeltető?!

A lelki fegyver eltompul e megátalkodottság paizsán, csak a világi hatóság szigora és erélye vethet véget neki, gyököstől kiirthatja; azért újra hangoztatom: a magánlegeltetés tiltassék meg a legszigorubbán.

Vitatkoztunk a bucsunapi zene felett. Némelyek azt állíták: vigadjon a nép, mulasson, hadd tudja, hogy bucsunap van. Hiszen mi is egybeseregünk és magyar sziveséggel fogadjuk egymást, sőt néha-néha zené is fűszerezi ebédünket. Mások azt mondák: ne legyen zene, értvén, koremsai zene, mert ez nem a kedély és jókedv szüleménye, hanem szabadalmazott kihágás: a muzsika nem csak a lábakat hozza mozgásba, hanem a teli palaczkokat is, mi megszedíti a fejét, megrontja a szívet, a száját beestelen szóra ingerli, nógatja. Ezen a napon még a koremsát is elkellene tiltani, maradjon kiki házkörében és a végzett isteni szolgálat után mulasson vendégeivel, rokonival, ismerőivel tisztességesen. Kinek van igaza? ... Én az utóbbiakhoz álltam. Igaz, mi is vigan vagyunk bucsu alkalmával így faluhelyen; de e vígság magánkörü, egyformák között történik és törek-szünk, hogy el ne fadjon soha, mit ha valaki megkísértené, a házi ur bíró saját házában. —

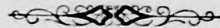
Hogy annál tarkább legyen levelem, felhozom, kedves barátom, mit nem rég valakinek szájából hallék, azt a valakit nincs szándékomban megnevezni: „a pap ne avatkozzék semmibe! Prédikáljon, misézzen, betegeket látogasson, gyón-tasson, temessen”. Ez mind igen helyesen van mondva jegyzém meg, ha a felsorolt kötelességek teljesítésének a kívánt siker felel meg; de ha éppen az ellenkező történik, bevárja-e az időt, míg a véletlen úgy szólván a tettet közelébe vezeti s csak akkor avatkozzék bele s gátolja a dolgok folyását?! Például, ha észreveszi: hogy a gyöngébb, szegényebb elnyo-

matik a hatalmasabbtól; ha hallja, hogy az igazság nem szolgáltat ki, hanem inkább elnyomatik; az igaz és jámbor megaláztatik, míg a gonosz diadalmaskodik; ha hallja uton-utófélen az Urnak legszentebb nevét éktelen káromlásokkal szentségteleníteni, ha a mértékletlenség fertőjében szemléli egyiket, másikat hívei közül vagy illetlen, szemérmetlen viselkedéssel látja felebarátját botránkoztatni; ha a templom garáza magaviselet által latrok barlangjává tétetik és száz hasonló esetben zsebre rakja-e kezét vagy keresztetve velők mellét és sohajtson fel az égre, várja jó hiszemben az orvos-lást tétlenül? Nem, én sz. Pállal tartok: „Hirdesd az igét, alkalmas és alkalmatlan időben; fedj, dorgálj, ints minden szelidséggel és bölcseséggel.” És pedig az apostoli férfiú e végső szavakat nem egyébként látszik hozzá esatolni megbízásához, mint hogy a feddő, dorgáló, intő mindenkor megemlékezzék saját magáról és hivataláról, hogy ő Istennek szolgálja, kit a szelidség illet meg, isteni mestere nyomdokait tartozván követni s hogy okosan járjon el benne, ne hogy a világi bölcsesség őtet megzafolja, mondván maga az Ur: „legyetek okosak, mint a kigyók és szelidek mint a galambok.” Ha keresztelő sz. János egy hatalmas Herodesnek lobbantotta szemére bűnét, miért ne gátolhatná a lelkipásztor a kihágásokat? holott tudjuk: miszerint a lelkipásztor-nak megjelenése is elég sokszor arra, hogy a legnagyobb kicsapongások megszüntessenek. Tudok példát. A koremsai eszem-izsom véres verekedessé fajult és a helybeli előljá-róság közbevetése mitsem használt, a lelkész egyszerű megjelenése lecsillapította a kedélyeket, rend és béke lett. Nem akarom azonban ezt elvül felállítani mindenkire nézve, de annyit mégis akarok mondani: hogy a lelkész többet is tehet és tegyen is, mint felsoroltattam. Mert ha ő életét adni köte-les juháiért, ha bajt, veszélyt velők megosztani tartozik: ugy hiszem, megilleti őtet a hatalom a roszt gátolni, bármilyen alakban mutatkozzék is, a jót, igazat pedig előmozdítani, ápolni, védeni. Az én véleményem szerint legalább a lelkipásztor nem merő eszköz, vagy báb, hogy ujjain át nézze a törvények megszegését és az igehirdetés becsémrlését.

Kinek van igaza? ... Ugy hiszem Ön kezét fog velem.

A viszónlátásig. Isten Önnel és mindnyájunkkal!

Garay Alajos.

Közöljük a mult számunkban megjelent olmtüzi levél küldeménye után, az olmtüzi érseki megyében lévő kath. legényegyletek lelki életrendjét:

„I. A legényegyletek lelki előljá-rói kötelezik magokat:

1. Naponkint a boldogs. szüz Mária és sz. Józsefről kijelölt imádságot elmondani.
2. Minden vasárnap a „De profundis” zsolnárt;
3. Minden hétfőn a „Miserere” zsolnárt, elimádkozni.
4. Urunk születése sz. ünnepén a három sz. mise áldo-zat közül egyet az egylet életben lévő és meghalt tagjairól fölajánlani.
5. Mindenképen igyekezni, hogy ezen életrend minden egyleti tag által pontosan megtartassék.

II. A kath. legényegylet egyes tagjai kötelezik magokat.

1. Reggeli és esti imákat térden állva végezni.
2. A szokott imádságon felül még naponkint egy mi-atyánkot és üdvözetet azon hozzáadással „Szüz Mária, Sz. József könyörögjétek sat.” elimádkozni, hogy a sz. Szüz és Sz. József közbenjárása által, kik egyszersmind az egylet-pártfogói, erőt nyerjenek az istenes föltételekben állhata-tosan megmaradni.
3. Vasár- és ünnepnapokon sz. mise és sz. beszéden, ha lehet közösen, az ezen czélra kirendelt egyházban, ugy szinte a déleesti isteni tiszteleten jelen lenni.

**

Megjelent: „**Emlék-Lapok**“ katolikus gyermekek számára. Szerkeszté Huszár Károly, fehérmegyei áldozár. (A püspöki hatóság jóváhagyásával.) Székesfehérvárott, kiadja Ráder Antal könyvkereskedő. Hála Isten! mindenütt mozgás, mindenütt szent törekvés itt a korosabb emberek, amott a gyermekekben részint komoly, részint vidám, behizelgő alakban a vallásos érzelmeket megszilárdítani vagy becsépegtetni. Szerkesztő, kit a szentbeszéd kiadása óta annyira tisztelünk, kit több dolgozata után olvasóink e lapunkból ismernek, e könyvecskében, melyet 7 kép is díszít, jó tapintattal oly versek és történetecskéket gyűjtött össze, melyek a fiatal kehelre hatásukat el nem téveszthetik, s melly a vele megajándékozott gyermekben nem a hiúság káros indulatát, hanem azon nemes önértzetet fogja fölébresztetni, melly Isten segítségével előhaladásunknak biztos zálogául szolgál. — Egyegy példányak az ára színezett képekkel 18, fekete képekkel 12 kr. e. p.

Megjelent: **A magyar egyház története.** Irta Cherrier Miklós J., pozsonyi kanonok, a szent Háromságról nevezett siklósi apát, es. k. tanácsos, a szépművek, bölcselkedés, s hittudomány tudora, a pesti kir. tudományok egyeteménél a hittudományi kar tagja, az egyházi történelem s jog hajdani tanára. A fön. bibornok, herceg Áldor s esztergomi érsek belybenhagyásával. Pesten, kiadja Heckenast Gástav. 1846. Ára füzve 4 ft. e. p. — Vannak magyar egyházunk történelmére vonatkozó koszos műveink, melyekben inkább az összehalmozott anyagnak gazdagsága, semmint pragmaticai összeállítása vagyis rendszere köti le figyelmünket, és vivja ki elismerésünket. A jelen munka a már bőven kiaknázott és felhasználható adatokból a magyar egyháznak történetét adja, kiegészítvén az irodalomnak ezen ágában azt, mit könnyebb tájékozás és okulás végett ohajtánk. Hogy szerző feladatának nemcsak akart, hanem tudott is megfelelni, arra nézve e téren hosszas buvárdokása zálogszolgálat; a szerző jellemzéseül előszavának még e vég-sorait iktatjuk ide: „ámbar csekély tehetségemhez képest a kitűzött feladatnak minden oldalról megfelelni szorgoskodtam, mind a mellett nem mellékes érdekek, vagy dícsvagy, hanem a kedves hazánk s szentegyházunk iránti hódolat s tisztelet egyedüli ösztönül szolgáltak, e parányi áldozattal mindkettőnek oltárához járulni. S valóban minden földi jutalmak legfőbbikét érdemem, ha avval az erkölcsösséggel s a tudományok ösvényén pályázókat bár kevéssel is gyámolítandom.“

Megjelent: **Weinhoffer József** ünnepi és alkalmi egyházi beszédei, melyeket megmagyarított, s a szombathelyi székes-egyházban tartott saját beszédei függelékével közreboesített Nagy N. János, szombathelyi megyebeli áldozár, istenes tudományok tudora, a szombathelyi papnevelő-intézetben keleti nyelvek és szentírás tudományok tanára, a magyar tudós tártaság rendes tagja, s a szombathelyi szent szék ülnöke. Pesten, 1856. (VIII, 600 lap nagy 8-rét.) Ára füzve 3 ft. pengő pénzben. — Egyike azon ritka könyveknek, melyek minden előző vagy előjárnlat nélkül küldetnek ki a világra szerenését próbálni. Azonban a szorgalmas, s figyelmét az irodalom minden ágára kiterjesztő, s a jelest fölkarolni értő kiadó, Heckenaszt Gusztav ur ezt öntudatosan tevő, fölöslegesnek tartván időt és fáradságot vesztegetni ollymunka ajánlatával, mellynek élén egy Weinhoffer József és egy Nagy N. János nevei tündöklőnek. S miután, mimagunk is a lelki pásztorság gondteljes pályáján működünk Isten segítségével, nem félünk az ellenmondástól, ha illy jeles, sok oldalú, annyi alkalomra bő anyagot, utastást és segédeszközt nyújtó műnek kiadása és fényes kiállításért az illetőknek halát szavazunk.

„A Marosdi Remete“ erényképző népies költemény négy képekben, írta Csutor János 1855 I kötet ára 40 kr. pengő. A munka, előadott történeti egyszerűsége, s élettudományt, himzeten nyíltsággal kedveltető sajátsága miatt a hivatalos pályára vagyó ifjúságnak különösen ajánlatik. — Kapható, Pesten a Sz. István-társulat ügynökségénél, Czukor utca 6-szám, és Hartleben könyvárúsnál. —

Különfélek.

Pest. aug. 18. Ma, ugymint **Ő es. kir. Apost. Főlsége** legmagasb születés napjának ünnepén Budapest testvérváros minden szentegyházában „Te Deum!“ kíséretmellett fényes isteni szolgálat tartatott, mindenütt az illető hivatalnokok díszes jelenlétében, kik a számosan összesereglett hívekkel együtt könyörögték le Istennek áldását hön-szeretett Atyánk és Urunkra, és ő benne az egész es. kir. legmagasb austriai Háza, melly hogy világ végeig a birodalom boldogítására fön fog maradni, egy szerenés és hön-üdvözölt jóslat biztosít.

Zágráb. Bibornok-érsek Haulik György ő eminentiája a beteg káplánok számára 20,000; Zágráb városa szegényeinek 10,000; a varasdi orsolya-szűzek zárdájában hat leánynevelő teljes kiképezésére 6000, pftot. volt kegyes alapítani.

Eger. A keresztény szeretet leleményességének ismét egy új bizonyítványát látjuk egeri érsek kisapponyi Bartha Béla ő nmlsságában, ki ismét szeretett fiainak, papsága néhány tagjának fölségítésére 7000 ftal e. p. áldozott.

Czél-szerűnek tartjuk, miután hivatalos uton az esztergomi ünnepély rendé iránt még eddig tudósítást nem vevénk, a „Religio“ nyomán e következőket közleni:

Esztergom, aug. 12. „Közel lévén am az ürvendetes nap, melly után őseink nemcsak sovárogtak, hanem törvény által is annak földerültét sietteték, az esztergomi basilica fölszentelésének napja t. i., nem leend érdektelen többekre nézve némi tájékozásul a következőknek tudomásá.

Folyó aug. 30. d. u. 3 órákor megkezdődik a szent szoloma s az ereklyék kápolnájában. Hat és hét óra közt külön gőzösön meg fog érkezni ő es. s ap. kir. fölsége több fönséges főhercegek kíséretében. Legott elfogadja az egybegyűlt t. cz. vendégek hódoló tiszteletét és utána megtekinti a város kivilágítását.

Másnap, ugymint a templom szentelés napján, reggeli 4 órákor ágyudörgések fogják hirdetni a ritka ünnepélyt. — S őrákor ő eminentiája, az ország herceg-primása diszhintaján megindul a basilicához, s ott az összes papság által fogadtatva, megkezdí a magasztos szertartást. Midőn ez már annyira halad, hogy az oltárba zárandó sz. ereklyékért meg kell indulni a körmenetnek, akkor ő es. s ap. kir. fölsége is megindul a basilica felé a fönséges főhercegek és más magas vendégek kíséretében. Az oda érkezendő fölséget rövid üdvözlettel fogadni fogja a bibornok s herceg-primás és bevezeti a szentélybe a mennyezet alá.

Folytatatik a szertartás tovább, utána a szent beszéd, a templomban ugyan magyar, azon kívül pedig a be nem férhető számára magyar, német s tót nyelven, tovább a nagy mise, melly alatt **Liszt Ferenc** műve fog adadni, szerzőjének igazgatása mellett.

Három óra tájban következik az ebéd a primási lakban, a papnevelőben és az ugynevezett fűrdő-vendéglőben.

Este felé ő es. kir. ap. fölsége az e napra rendezendő népünnepet szent György mezővásosának közelében legmagasb jelenlétével meg fogja ürvendezteni.

Este 8 1/2 órákor ki fog világitatni a basilica, mellyet a fölséges udvar ismét meg fog tekinteni, azután pedig útját tovább folytatni.

A t. cz. hivatalos vendégek, kik eleve erről értesítettini nem fognak, valamint a gőzhajókon, ugy a va-pályán is már utjokban megtudhatják szállásuk hollétét.

Minden gond fordítatik arra, hogy kiki illő szállással legyen ellátva; a kényelem némi nélkülözését pedig, melly ilyenkor elkerülhetetlen, pótolja a borunak derűre változása, s őseinktől örökségkép rank szállott hitünknek ünnepléses vallása.

A Szent-István-Társulat f. h. 7-én tartott vál. Gyűlésében elhatározatott, hogy **Tárkányi József Béla** nagy becsű költeményei, melyeket tudós Toldy Ferenc magyar akadémiai titoknok ur készítend sajtó alá, kiadatván, azok

a társulat tagjainak illetményök fejében megküldessenek. Nem kételkedünk, hogy a választmányának ezen egyhangulag hozott határozata a helybeli és vidéki tagoknak sőt az egész ország egyhangu helyeslésével fog találkozni.

Eszme társulatnál fogva márcsak bevalljuk azon számdokunkat, miszerint a mostani magyar egyházi költők műveiből német fordításban, szemelvényeket közlendünk valamely német egyházi lapban, hogy Némethonban ez iránybani működésünket is megismerni és méltányolni tanulják, hogy ezek között Tárkányinak is kitünő hely van száma, úgy sem kell említenünk, de igen azt, hogy ezen eszménket épen egy jelenleg Pesten szabadság idejét használó es. kir. kapitány karolván felannak létesítésén igazi vasszorgalommal és nagy szerencsével dolgozik.

— Ft. Kádás Rudolff prem. kanonok s eddig nagyvárai tanár, a korán elhunyt Somogyi Alajos helyét pótlendő, mint a Szent-István-Társulat aligazgatója már működését megkezdette.

Kegyes adományok.

A chinai gyermekek megszabadítására: ft. Aszl Lajos esp. s pl. 2 ft. egy névtelen Pécsről 2 ft. — Chinai missio ra: egy névtelen Pécsről 2 ft. — A püspöki leégetteknek, egy névtelen Pécsről 2 ft. Pestről 1 ft. A mohácsi kárvallottaknak, az oltári szentséget imádó n. megyeri és ekecsi hívektől 5 ft. — Összesen 14 ft. e. p.

Pályázatok.

Az egri négy osztályu főleml tanodában Reincz Ferencz leköszönése következtében megürült tanítói állomásra, — mellyhez évi járulékul: 350 pengő forint, s három öl tüzi fa vagyon kapcsolva — ezennel eső hirdettek. A pályázni óhajtok oda utasittatnak, hogy a szükségelt okiratokkal ellátott folyamodványaikat alólírthoz szeptember 10-ik napjáig nyujtsák be. — Költ Egerben augusztus 10-én 1856.
Szaitz Antal,
egri plebános, cz. kanonok, igazgató.

Baranya megyében Magocs mező városban a tanítói állomásra szeptember 3-dik napjára pályázat hirdettek, mellynek javadalmi 6 hold szántó föld, 104 mérő kétszeres buza, 160 ft. pengő pénz, 24 akó bor, 50 font kender, négy mérő főzelék, 24 öl kemény tüzi fa, stolaris illeték és csinos lakás. — A folyamodók német és magyar nyelvben tökéletesek legyenek, és magok jó viseletökről szóló bizonyítványikkal a kitűzött határ időre a hely színén megjelenjenek.
Csór Mihály,
magocsi plebános.

Veszprém megyében Pápán a normalis-tanodába 3 osztály u. m. 4 ik, 3-ik mind egyike 30 pft., 4 öl keményfa, szabad lakással, — és az első osztály praceptorai minéműséggel 160 pft. évi fizetéssel üresedésbe jöven, — a pályázni

Megjelenik a lap hetenkint egyszer, Szerdán. Előfizetheti rá Pesten a Szent-István-társulat ügynökéni: ezurukoteza 6-dik szám a. 16ld. vagy a szerkesztőségnél. Vidéken a es. kir. postahivataloknál. Előfizetési díj Budaposten kihordással félelvre 1H. pp. vidékre postán borítékban félelvre 1 ft. 20 kr. pp. Nagyobb esőd-hirdetés 2 ft. kisebb 1 ft. p. díjért közöltetik. Minden további hirdetésért az előbbi annak fele. fizetendő. A lap szerkesztését illető levelek egyszerien „Katholikus Néplap szerkesztőséghez” czimezendők. (Pestena Józsefvárosi plebániában.)

Kiadja a Szent-István-Társulat; felelős szerkesztő SUJÁNSZKY ANTAL.

Pesten 1856. Nyomatja HERZ JÁNOS, országút 6. szám. —

kivánczokzó folyó évi szeptember 3-án kellő okmányokkal ellátva, a hely színén jelentsék magokat.

Kelt Pápán augusztus első napján 1856.

Kőszeghy József,
kerületi alesperes.

Szerb Vajdasági Bezdán mezővárosban ujonan szervezett altanítói két állomásra folyó évi szeptember 18-án pályázat nyittatik. Mindegyik állomás illetéke 140 pengő forint, 25 bécsi mérő kétszeres buza, 8 öl tüzi lágýfa, és illendő lakás egyedül a községtől.

A pályázók magyar, és német nyelvben tökéletesek legyenek, folyamodványaikat pedig képezdei oklevelükkel, tanításban szerzett képességüket, ugyszinte erkölcsi és politikai jellemüket hitelesen tanúsító bizonyítványaikkal együtt a község plebánosához intézzék.

Bezdán augusztus 4-én 1856.

Volvátz György,
alesperes és bezdáni plebános.

Honth megyében, Báthi kerülethez tartozó, Deménd helységben a kántor és tanítói állomás megüresedvén, annak betöltése végett folyó évi augusztus 25-ére pályázat nyittatik. Ezen hivatal után, tisztességes lakáson felül, 200 ezüst forint, két kaszásnyi rét, 2 pozsonyi mérő buza, egy közép-szerű kert, egy akó bor, hat szekér tüzelő fa, minden iskola-gyermektől egy pengő forint és stola jár évi fizetésül. Azonfelül legközelebb behozandó tagosítás alkalmával 3 hold szántó föld ezen tanító számára kifog méretni. Az oktatási nyelv magyar.

A pályázni kívánók kellő képzettségökről s erkölcsi magok jó viseletéről szóló bizonyítványokkal ellátva a fenn kitett helyen és napon megjelenjenek.

Kelt F. Zsemberen július 30-kán 1856.

Walmráth János,
Báth kerületi esperes és plebános.

Értesítés.

A „Szent-István-Társulat” alulirt titoknoka ezenel tudatja a nevezett társulat minden t. cz. tagjaival, hogy a társulat idei közgyűlése, tekintettel az esztergomi basilicának f. h. 31-én végbemenendő felszentelésére, hogy tudniillik az ezen ünnepélyen megjelent számos társulati tagok egyuttal e közgyűlésen is résztvehessenek, jövő szeptemberhő 2-án fog Pesten, a papnövelde könyvtárteremében megtartatni. Mellyre is a társulat t. cz. tagjai ezennel hivatalosan meghívatnak. —

Pest, augusztus 4-én 1856.

Szabóky Adolf,
társulati titoknok.